

Agrotehničke aktivnosti u voćnjaku u rujnu

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 09.09.2025 *Брой:* 9/2025

U rujnu će agrometeorološke uvjete određivati temperature iznad klimatskih normi i oborine oko i ispod mjesečne norme.

Najviše temperature će doseći 33–35°C, dok će minimalne pasti na 6–8°C. U zapadnoj polovici zemlje, oborine će biti oko i iznad norme – između 35–65 l/m² za ravničarska područja i 55–85 l/m² za planinska područja. U istočnoj Bugarskoj, ukupne oborine bit će između 45–55 l/m², što će pomoći u ublažavanju mogućih sušnih razdoblja. U većini poljskih površina, produktivna vlaga bit će odsutna u sloju tla od 50 i 100 cm.

Tijekom prvog desetljeća, očekuju se oborine, uglavnom u zapadnim i središnjim regijama, na mjestima praćene grmljavinom. U planinama, kiša će biti intenzivnija, posebno u središnjoj Bugarskoj, tijekom očekivanog fronta

od 3. do 5. rujna. Nakon toga, temperature će porasti. Maksimum će biti između 27–34 °C, minimum – 14–18 °C, s nižim temperaturama očekivanim na visokim zaravnima zapadne Bugarske – 11–13 °C. Duž obale Crnog mora, dnevne temperature će doseći 24–27 °C, a noćne – do 17–20°C. Prvi tjedan rujna donijet će postupnu promjenu vremena – ljetna vrućina ustupit će mjesto nestabilnijim atmosferskim uvjetima, pod utjecajem stratosferskih anomalija u polarnom vrtlogu. Temperature će se blago smanjiti, s promjenom cirkulacije zraka očekivanom oko 3. do 5. rujna, s potencijalom za hladnije prodore zbog slabijeg polarnog vrtloga u stratosferi (anomalije od +3,5 °C do +5,7 °C iznad norme na razini od 10 hPa). Tijekom tog razdoblja, također se očekuje prolazak hladnog atmosferskog fronta. Nakon ovog fronta, dogodit će se kratka stabilizacija s dotokom toplijeg zraka, koji će podići dnevne temperature na 28–33°C na nekoliko dana.

Prvi dani drugog desetljeća bit će pretežno sunčani, s raspršenim oblacima poslijepodne. Temperature će porasti na 24–28 °C. Oko 9. do 12. rujna, topliji zrak prodrijet će s juga i dnevne vrijednosti će doseći 26–30 °C. Pogoršanje vremena očekuje se oko 13. do 16. rujna. Temperature će se stabilizirati oko 15–24 °C. Vremenske prilike određivat će atmosferski poremećaji, s povećanom vjerojatnošću oborina i jesenskim uvjetima.

Klimatski modeli predviđaju češće ciklone tijekom trećeg desetljeća, pod utjecajem slabijeg polarnog vrtloga. Na početku razdoblja, vrijeme će biti oblačno i kišovito zbog ciklone nad Balkanom, s očekivanim padom temperatura. Na nadmorskim visinama iznad 1500–2000 m, također je moguć snijeg. Pred kraj trećeg desetljeća, zračna masa će se stabilizirati, temperature će porasti i na nekim mjestima maksimalne vrijednosti će doseći 14–20 °C, blizu norme za kraj rujna.

Listni aparat drveća aktivno fotosintetizira, osiguravajući asimilate za ishranu plodova, diferencijaciju cvjetnih pupova i akumulaciju rezervnih hranjivih tvari. Što se plodovi pravodobnije ubiru, to su stabla bolje opskrbljena hranjivim tvarima, lakše podnose niske zimske temperature i normalno rodnje sljedeće godine.

U rasadnicima voćaka

Nastavlja se njega sjetvenika – oni se navodnjavaju u slučaju suše i obrađuju. Vodi se računa da se podloge ne izboje.

Provjeravaju se veze korištene nakon pupanja i, ako postoji opasnost od prstenovanja, one se popuštaju.

Pupanje na podlozi

Najkasnije do sredine mjeseca završava se pupanje (cijepljenje pupa) podloga u jednogodišnjim rasadničkim blokovima. Tlo u rasadnicima, zbijeno od strane cjepitelja, obrađuje se. Tlo u dvogodišnjim rasadničkim blokovima također se obrađuje.

Nastavlja se čišćenje matičnih nasada od atipičnih biljaka. Sada je najprikladnije vrijeme za identifikaciju podloga.

U voćnjacima

Kako bi se osiguralo dobro stvrdnjavanje drva, njega u mladim nasadima usmjerena je na pravovremeni prestanak rasta. Međutim, u slučaju produljene suše, posebno kod jabučastog voća, preporuča se umjereno navodnjavanje.

Započinje berba jesensko-zimskih sorti jabuka i krušaka. Ubrano voće se transportira i sortira. Trenutak berbe plodova mora se ispravno odrediti. Zrelost plodova za berbu može se odrediti prema sljedećem skupu pokazatelja:

- Čvrstoća pričvršćenosti ploda. U zrelosti za berbu, plodovi se lako odvajaju od drveta koje ih nosi.
- Razvijanje boje pokožice i mesa.
- Čvrstoća mesa ploda. Određenom stupnju zrelosti odgovara određena čvrstoća mesa ploda. Određuje se penetrometrom.
- Starost ploda. Za svaku vrstu i sortu voća postoji genetski određeno razdoblje od cvatnje do zrelosti za berbu. Za kasne sorte jabuka to je 130–146 dana, a za kasne sorte krušaka – oko 120 dana.
- Testom škroba. Metoda se temelji na sposobnosti škroba da poplavi pod utjecajem joda. Pri optimalnoj zrelosti za berbu, 1/3 do 1/2 površine reza poplavi.

Krajem ljeta, plodovi povećavaju svoju težinu za 1–2% dnevno, pa vrlo rana berba dovodi do značajnih gubitaka. Osim toga, rano ubrano voće nema tipičan organoleptički sastav sorte i ne stječe ga tijekom poslijeberbene dozrijevanja. U kasno ubranom voću povećava se postotak oštećenja od fiziološkog raspadanja mesa ploda, a javlja se i brašnasta konzistencija i staklastost.

Voće se unosi u skladišne objekte i puni se komore. Prati se pravilno skladištenje voća. Optimalna temperatura skladištenja za voće je oko 0 °C, pri relativnoj vlažnosti zraka od 85–90%. Zrak u hladnoj komori treba cirkulirati. Obnavljanje zraka tijekom prvog mjeseca skladištenja provodi se tjedno, a kasnije jednom ili dvaput mjesečno.

Provodi se berba kasnih sorti šljiva – Strinava, Gabrovska, Angelino

Plodovi oraha ubiru se masovno.

Oko sredine mjeseca započinje berba plodova badema

Najprikladniji trenutak je kada je mesnata ljuska potpuno otvorena, ali prije nego što se osušila i zalijepila za ljusku.

U nasadima jagoda

Nasadima jagoda, i mladim i starim, po potrebi se navodnjava.

Sadni materijal za osnivanje novih nasada se vadi i skladišti. Ovisno o vremenu sadnje, izbojci jagoda vade se iz matičnih nasada od kraja kolovoza do kraja studenog. Za jesensku sadnju vade se ranije, a za hladno skladištenje i ljetnu sadnju – kasnije, ali pri temperaturi zraka ne nižoj od 0 °C. Od biljaka namijenjenih jesenskoj sadnji, nakon vađenja uklanjaju se one oštećene od bolesti i štetnika. Preostale biljke se čiste od izbojaka i suhog lišća, vežu u snopove od 25 ili 50, stavljaju u sanduke ili druge spremnike i čuvaju do sadnje, osiguravajući da korijenje ne presuši.

Biljke koje će se čuvati u hladnoj komori vade se i defoliraju. Korijenje se čisti od prijanjajućeg tla protresanjem ili ispiranjem vodom. Biljke se temeljito ovlaže i stavljaju, po 500 komada, u polietilenske vrećice (35–40 x 45–50 cm). U svaku vrećicu stavlja se etiketa s nazivom sorte, klasom i brojem biljaka. Vrećice se hermetički zatvaraju i čuvaju na temperaturi od -2 °C. Vlažnost zraka u hladnjačama održava se iznad 90%.

Provodi se jesenska sadnja izbojaka u novim nasadima

Neposredno prije sadnje, korijenje biljaka se podrezuje do svježeg, održivog tkiva, bez pretjeranog skraćivanja. Kako bi se smanjila transpiracija, uklanja se staro lišće.

Sadnja se provodi na dubinu jednaku ili ne